

STANDARDY

CERTYFIKOWANEGO DORADCY LAKTACYJNEGO DLA POŁOŻNYCH I PIELEŃNIAREK

PROCES KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO CDL w CENTRUM NAUKI O LAKTACJI

Lp.	Proces kształcenia	Godziny
1	Zajęcia teoretyczne w ramach Kursu <i>Problemy w Laktacji</i>	63 GE
2	Szkolenie teoretyczne w ramach pracy własnej zweryfikowanej testem	20 GE
I	Uprawnia do zdawania egzaminu teoretycznego suma godzin:	83 GE
3	Szkolenie praktyczne pod nadzorem	20 GP
4	Szkolenie praktyczne w ramach pracy własnej przy użyciu Protokołu umiejętności ssania piersi (5 szt)	5 GP
5	Szkolenie praktyczne w ramach pracy własnej przy użyciu Karty obserwacji i diagnozy (12 szt)	12 GP
6	Indywidualne porady laktacyjne	475 GP
7	Edukacja grupowa (wymienne na indywidualne porady)	25 GP
II	Uprawnia do zdawania egzaminu praktycznego suma godzin:	537 GP

GE – godzina zajęć teoretycznych, 60 min GP – godzina zajęć praktycznych, 60 min

EGZAMINY odbywają się przed egzaminatorami CNoL.

I Egzamin teoretyczny – po ukończeniu zajęć teoretycznych 83GE

II Egzamin praktyczny - po zaliczeniu 537 GP

Zasady organizacji kursów i egzaminów są zawarte w Regulaminie Kształcenia Centrum Nauki o Laktacji dostępnym na stronie <https://cnol.kobiety.med.pl/pl/nasze-kursy/dla-uczestnikow/regulamin-ksztalcenia/>. Uczestnicy kursów otrzymują bardziej szczegółowe informacje podczas kursów.

NADANIE TYTUŁU CERTYFIKOWANEGO DORADCY LAKTACYJNEGO następuje po zakończeniu całego procesu kształcenia. Certyfikat jest nadawany na 7 lat.

RECERTYFIKACJA po 7 latach od uzyskania certyfikatu (5 GE + 100 GP rocznie)

WYMAGANIA DLA KANDYDATÓW

1. Warunki personalne

- Ukończony 24 rok życia
- Brak przeciwwskazań medycznych do wykonywania zawodu.
- Niezbędne predyspozycje osobowościowe:
 - komunikatywność, odpowiedzialność i samodzielność
 - umiejętność pracy w zespole
 - zdolność radzenia sobie w warunkach stresu
 - wysoka kultura osobista
 - szacunek wobec każdego, bez względu na poglądy, kolor skóry, sposób życia i in.

- W celu uniknięcia konfliktu interesów, kandydat nie może zajmować się reklamą i sprzedażą preparatów zastępujących mleko kobiece. Poza tym nie może zajmować się reklamą i sprzedażą środków szkodliwych dla zdrowia.

2. Zawód i doświadczenie

- Ukończenie studiów na kierunku położnictwo lub pielęgniarstwo (przynajmniej licencjat)
- Staż zawodowy przynajmniej 3 lata
- Ważne prawo wykonywania zawodu
- Kontakt zawodowy z matkami karmiącymi i ich dziećmi

INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE O PROCESIE KZTAŁCENIA

1. Kurs 63 h Problemy w Laktacji (PwL) dla lekarzy obejmuje następujący zakres tematyczny:

16 h Fizjologia ludzkiej laktacji

12,75 h Poradnictwo laktacyjne i komunikacja z pacjentem

16,5 h Problemy laktacyjne matki

17,75 h Karmienie piersią a problemy zdrowotne dziecka

Odbycie Kursu, jako dopuszczenie do egzaminu na CDL, obowiązuje przez 4 lata.

2. Szkolenie teoretyczne w ramach pracy własnej

Jest to samodzielne opracowanie tematów wg wykazu poniżej. Test zaliczający pracę własną odbywa się po II sesji kursu w wyznaczonym okresie czasu, najpóźniej do IV sesji kursu. Składa się z 20 pytań. Ma formę stacjonarną lub on-line. Test zalicza 80% poprawnych odpowiedzi (16 pytań) i jest zdawany do skutku.

Wykaz tematów do samodzielnego opracowania

MEDYCYNA RODZINNA 4h

1. Jaki jest zakres prawidłowej temperatury ciała? Jaki zakres temperatury ciała określamy jako gorączkę, jako stan podgorączkowy? Gdzie i czym mierzymy temperaturę u dorosłego człowieka, gdzie u niemowlęcia?
2. Jakie są klasyczne objawy zapalenia?
3. Z jakich warstw składa się skóra?
4. Objawy reakcji alergicznej.
5. Grypa – objawy, leczenie.

GINEKOLOGIA 4h

1. Z jakich wskazań wykonuje się cięcie cesarskie?
2. Jakie są sposoby ukończenia porodu zabiegowo?
3. Jakie są rodzaje znieczulenia porodu drogami natury, a jakie cięcia cesarskiego?
4. Anatomia gruczołu piersiowego
5. Co dzieje się z ciałem kobiety w położeniu? Jakie są najczęstsze powikłania położenia?

NEONATOLOGIA 4h

1. Podstawowe elementy oceny stanu noworodka (APGAR, odruchy noworodkowe, stan nawodnienia, zabarwienie skóry)
2. Od czego zależy fizjologiczny spadek masy ciała u noworodka?
3. Co to jest ciemniaczko i jak je oceniamy?
4. Cechy stolca u noworodka?
5. Jak należy pielęgnować pępek? Po czym poznać, że gojenie przebiega prawidłowo? Kiedy odpada kikut pępownicy?

PEDIATRIA 4h

1. Podstawowe elementy oceny stanu zdrowia dziecka.
2. Co to jest ulewianie, co to są wymioty? Podstawowe leczenie.
3. Co to jest biegunka, zaparcie? Kiedy można rozpoznać biegunkę, zaparcie u dziecka karmionego wyłącznie piersią? Podstawowe postępowanie.
4. Jak powinien przebiegać prawidłowy rozwój psychoruchowy dziecka?
5. Kalendarz szczepień – do 2 roku życia.

FARMAKOLOGIA 4h

1. Jakie jest pochodzenie leków i na jakiej zasadzie działają?
2. Wymień leki niesterydowe przeciwzapalne. Znajdź ich nazwy chemiczne i handlowe.
3. Wymień leki przeciwgorączkowe oraz inne metody obniżania gorączki.
4. Jakie środki stosuje się przy uczuleniach – miejscowe, wziewne, ogólne?
5. Wymień antybiotyki z grupy penicylin, cefalosporyn, makrolidów. Na jakie szczepy bakterii działają?

Aktualną wiedzę na powyższe tematy można znaleźć w:

1. Nehring-Gugulska M, Żukowska-Rubik M, Pietkiewicz A. Karmienie piersią w teorii i praktyce. Medycyna Praktyczna 2017
2. Rozporządzenie Min. Zdrowia z dn. 16.08.2018 w sprawie standardu organizacyjnego opieki okołoporodowej.
3. www.mp.pl
4. Nadratowska I. Skrypt Położnictwo w praktyce. CNoL 2020
5. Iwanowicz-Palus G., Bień A. Edukacja przedporodowa. Wydawnictwo Lekarskie PZWL (2020) IBUK Libra (2020)
6. J. Wójkowska- Mach: Profilaktyka zakażeń połogowych, PZWL 2019
7. Opieka w położu. Skrypt. Położnictwo w praktyce pod Red. B. Szyber i E. Dmoch - Gajzlerskiej

3.Szkolenie praktyczne pod nadzorem

Szkolenie odbywa się w oddziale szpitalnym, poradni laktacyjnej w czasie rzeczywistym pod nadzorem trenera - rekomendowanego przez CNoL konsultanta/doradcy z certyfikatem IBCLC lub CDL i obejmuje samodzielne wykonywanie czynności zawartych w *Standardzie porady laktacyjnej przy pacjencie*. Kończy się zaliczeniem. Zajęcia prowadzone są indywidualnie. Liczba godzin na wniosek uczestnika lub trenera może być wydłużona, jeśli jedna ze stron uzna, że nie osiągnęła celu szkolenia jakim jest:

8 Umiejętności praktycznych wymagane w procesie kształcenia doradcy laktacyjnego

1. Prawidłowe przystawienie dziecka do piersi (instruktaż matki w różnych sytuacjach)
2. Ocena aktu karmienia (przystawienia dziecka do piersi i efektywności ssania)
3. Badanie i ocena mechanizmu ssania
4. Ocena stanu dziecka (stan ogólny, masa ciała, odwodnienie)
5. Badanie piersi i ocena stanu ogólnego matki
6. Instruktaż odciągania pokarmu (ręcznie, laktatorem)
7. Nauczenie matki sposobu podawania pokarmu – dobór metody dokarmiania
8. Zebranie wywiadu, postawienie diagnozy, właściwe sformułowanie zaleceń

4. Szkolenie praktyczne w ramach pracy własnej 5h

Uczestnik przeprowadza samodzielnie obserwacje 5 pacjentów zgodnie ze wzorem i wypełnia 5 sztuk *Protokołu umiejętności ssania piersi* w formie papierowej lub elektronicznej.

5.Szkolenie praktyczne w ramach pracy własnej przy użyciu Karty obserwacji i diagnozy

Uczestnik przeprowadza samodzielnie obserwację 12 pacjentów zgodnie ze wzorem i wypełnia 10 sztuk *Karty obserwacji i diagnozy matki i dziecka*.

6. Indywidualne porady laktacyjne

Samodzielne udzielanie porad bezpośrednio matkom karmiącym przez cały okres pracy zawodowej w ramach:

- pracy na oddziale położniczo – noworodkowym, neonatologicznym (1h =0,4 GP)
- pracy na oddziale dziecięcym (1h=0,2 GP)
- pracy na oddziale na stanowisku edukator ds. laktacji (1h = 1 GP)
- wizyt patronażowych POZ/inne (1h = 0,4 GP)
- pracy w poradni laktacyjnej (1h = 1 GP),
- wizyt domowych poświęconych tylko laktacji (1h – 1 GP).

7. Edukacja grupowa - samodzielne prowadzenia zajęć grupowych z instruktazu karmienia piersią dla kobiet w ramach szkoły rodzenia, grupy wsparcia dla mam karmiących lub edukacji matek na oddziale lub nauki studentek kierunku położnictwo (te godziny mogą być zamienione na Indywidualne porady laktacyjne) (1h=1GP)

EGZAMINY PRZED EGZAMINATORAMI CNoL

Egzaminy weryfikują wiedzę teoretyczną i umiejętności praktyczne w zakresie udzielania świadczenia zdrowotnego jakim jest specjalistyczne poradnictwo laktacyjne (poziom III specjalistyczny wiedzy o laktacji wg *Lactation Management Curriculum Guide*).

I Egzamin teoretyczny obejmuje następujące zagadnienia:

Fizjologia laktacji 20-25% pytań: anatomia piersi, warianty anatomiczne brodawek, anatomia twarzoczaszki, regulacja procesu wytwarzania pokarmu, rozwój dziecka funkcja ssania – fizjologia, sztuka karmienia piersią, zasady postępowania w czasie laktacji, wskaźniki skutecznego karmienia, odciąganie pokarmu, przechowywanie i wybór metody dokarmiania, odżywianie kobiet w okresie laktacji, farmakokinetyka leków w laktacji, korzyści z karmienia piersią, skład pokarmu, rodzaje i zmienność pokarmu, znaczenie siary, odstawianie dziecka od piersi

Sztuka udzielania porad laktacyjnych 12-15% pytań: komunikacja w poradnictwie laktacyjnym, standard porady laktacyjnej, zagadnienia etyczne poradnictwa laktacyjnego

Problemy laktacyjne matki 30- 35% pytań: problemy z brodawkami, zastosowanie kapturków podczas karmienia, głęboki ból piersi, zaburzenia w przepływie pokarmu, zapalenie piersi, pozorny i rzeczywisty niedobór pokarmu, relaktacja i laktacja indukowana, profilaktyka raka piersi, rodzaje zmian chorobowych w obrębie gruczołu piersiowego, podstawowe zabiegi chirurgiczne w obrębie gruczołu piersiowego – wpływ na laktację, stosowanie leków u matki a karmienie piersią, stosowanie ziół podczas laktacji, używki, papierosy, narkotyki a karmienie, zanieczyszczenia środowiskowe w pokarmie kobiecym, powikłania ciąży i porodu, choroby przewlekłe matki a karmienie piersią, problemy psychologiczne okresu okołoporodowego,

Karmienie piersią a problemy zdrowotne dziecka 24-29% pytań: rozwój dziecka a karmienie piersią, karmienie piersią w wybranych stanach patologii noworodka donoszonego i niemowlęcia, problemy alergiczne i gastrologiczne u niemowląt, bliźnięta i ciążę mnogie, wcześniactwo a karmienie piersią, funkcja ssania – zaburzenia, najczęstsze wady twarzoczaszki i ich rehabilitacja, zaburzenia zachowania przy piersi, zaburzenia napięcia posturalnego a karmienie piersią, zaburzenia wzrastania, wskazania do

suplementacji dzieci karmionych piersią, przeciwwskazania do karmienia piersią ze strony matki i dziecka,

Promocja karmienia piersią oraz badania naukowe 5-7% pytań:

Karmienie piersią w ujęciu historycznym, promocja naturalnego karmienia, standard opieki okołoporodowej w zakresie karmienia piersią, podstawy prawne poradnictwa laktacyjnego, prawa matki i dziecka związane z karmieniem piersią (prawo pracy, prawa pacjenta), badania naukowe dotyczące karmienia piersią – interpretacja,

Zdany egzamin teoretyczny uprawnia do zdawanie egzaminu praktycznego w ciągu 4 lat.

II Egzamin praktyczny (ok. 90 minut) odbywa się w jednej z wyznaczonych przez CNoL placówek egzaminacyjnych przed Komisją egzaminacyjną złożoną z dwóch osób. Polega na udzieleniu porady laktacyjnej w obecności egzaminatora, zreferowania przypadku i uzasadnienia diagnozy i proponowanych zaleceń oraz odpowiedzi na 3 pytania ustne. Podstawą egzaminu jest standard porady laktacyjnej opracowany i opisany szczegółowo przez M. Nehring-Gugulską i M. Żukowska-Rubik w podręczniku *Karmienie piersią w teorii i praktyce*, MP 2017. Egzamin składa się z trzech części: wizyty u pacjentki, rozmowy z egzaminatorem, wizyty podsumowującej. W uzasadnionych przypadkach przebieg może nieco odbiegać od wzoru.

Szczegóły dotyczące organizacji egzaminów i odwołań od wyników przekazuje się uczestnikom podczas kursu.

NADANIE TYTUŁU CERTYFIKOWANEGO DORADCY LAKTACYJNEGO

Tytuł Certyfikowanego Doradcy Laktacyjnego (CDL) nadaje Rada CNoL po analizie przebiegu kształcenia i wyników egzaminów potwierdzając umiejętność udzielania świadczenia zdrowotnego – specjalistycznej porady laktacyjnej. Tytuł uprawnia osobę, która spełniła wszystkie wymagania do używania nazwy i znaku towarowego CDL zgodnie z ich przeznaczeniem przez 7 lat. Doradca ma obowiązek informowania pacjentów o ważności/nieważności certyfikatu. **Lista doradców CDL** wraz z nadanymi numerami i datą ważności certyfikatów jest publikowana na stronie <https://cnol.kobiety.med.pl/pl/doradcy-cdl/lista-doradcow/>.

Posługiwanie się tytułem Certyfikowanego Doradcy Laktacyjnego oraz noszenie znaczka CDL (znak towarowy prawnie chroniony nr 204464) zastrzeżone jest dla osób posiadających ważny certyfikat nadany przez CNoL.

RECERTYFIKACJA (5h GE rocznie + 100 GP rocznie)

Tytuł CDL podlega odnowieniu co 7 lat. Podstawą odnowienia tytułu jest weryfikacja wiedzy i praktyki doradcy poprzez odbycie:

- 5 GE rocznie - udział w szkoleniach/warsztatach/zjazdach/kursach aktualizujących wiedzę teoretyczną w zakresie tematów kursu *Problemy w laktacji*. min. 35GE w ciągu 7 lat
Albo - egzamin teoretyczny dla kandydatów na CDL.
- 100 GP rocznie – samodzielne, udokumentowane udzielanie porad laktacyjnych w formie zatrudnienia min. 700 godzin w ciągu 7 lat
Albo - egzamin praktyczny dla kandydatów na CDL.

Dane osób, którym wygasła ważność certyfikatu są automatycznie przenoszone z Listy Doradców CDL do zakładki [Recertyfikacja](#). Tam też są wszystkie szczegóły dotyczące procedury odnowienia certyfikatu.

ODEBRANIE TYTUŁU CDL

Odebranie tytułu CDL oznacza zakaz używania nazwy i znaku towarowego CDL przez daną osobę oraz usunięcie danych z Listy CDL na stronie <https://cnol.kobiety.med.pl/pl/doradcy-cdl/lista-doradcow/>”

Sytuacje, w których Rada Centrum Nauki o Laktacji może odebrać prawo posługiwania się certyfikatem CDL:

1. Niespełnienie warunków weryfikacji po 7 latach od nadania tytułu
2. Naruszenie zasad Kodeksu Etycznego i Zawodowego
3. Utrata warunków personalnych określonych w pkt. 1 wymagań wstępnych

Procedura odebrania tytułu CDL - Każda osoba, która ma wiedzę na temat zaistnienia sytuacji wymienionych w punktach 1-3, może złożyć pisemny wniosek/zawiadomienie/skarżę do Rady CNoL. Powołana 3 osobowa Komisja Etyczna CNoL w toku analizy sytuacji może zbierać informacje i w tym celu kontaktować się z zainteresowanymi osobami. W terminie 30 dni podejmuje decyzję i pisemnie informuje o swojej decyzji osoby zainteresowane. Komisja Etyczna Rady CNoL może skorzystać z formy pouczenia lub ostrzeżenia zanim dojdzie do odebrania tytułu. Odebranie może być czasowe lub trwałe.

Procedura składania skargi na doradcę CDL jest osobnym dokumentem, według którego postępuje osoba skarżąca i Rada CNoL.

UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJE DORADCY CDL

8 UMIEJĘTNOŚCI

Doradca CDL potrafi:

1. Przeprowadzić instruktaż i nauczyć matki w różnych sytuacjach prawidłowej techniki karmienia piersią i właściwego postępowania w laktacji.
2. Przeprowadzić obserwację i ocenić jakość aktu karmienia: pozycję matki, przystawienie dziecka do piersi i efektywność ssania.
3. Zbadać i ocenić budowę jamy ustnej dziecka pod kątem prawidłowej funkcji i efektywności ssania.
4. Zbadać i ocenić stan dziecka: stan ogólny, tempo wzrostu, rozwój psychoruchowy.
5. Zbadać piersi matki i ocenić stan psychofizyczny matki. W razie potrzeby udzielić pomocy i wsparcia w okresie okołoporodowym i w czasie karmienia piersią
6. Przeprowadzić instruktaż odciągania pokarmu (ręcznie, laktatorem), dobrać sprzęt do odciągania pokarmu odpowiednio do sytuacji.
7. Ocenić wskazania do dokarmiania, oszacować ilość i dobrać i nauczyć opiekunów odpowiedniej metody podawania dziecku pokarmu kobiecego
8. Przeprowadzić wywiad z opiekunami, rozpoznać przyczyny i różnicować problemy laktacyjne, postawić diagnozę i podawać odpowiednie do problemu zalecenia laktacyjne oraz zastosować właściwe dla sytuacji postępowanie terapeutyczne. Dokumentować udzielane świadczenia zdrowotne, współpracować w procesie terapii z innymi osobami: lekarzami, położnymi, pielęgniarkami, rehabilitantami, logopedami i psychologami dla bezpieczeństwa pacjenta.

KOMPETENCJE CDL

1. Edukacja rodziców w zakresie korzyści z karmienia piersią i prawidłowych zasad postępowania do laktacji, przygotowania w okresie ciąży, postępowania w czasie porodu, położu i do końca karmienia naturalnego.
2. Prowadzenie profilaktyki i edukacji zdrowotnej w zakresie żywienia niemowląt i małych dzieci, żywienia matki, higieny, opieki nad dzieckiem.
3. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa laktacyjnego zgodnie ze standardem porady laktacyjnej i aktualnymi protokołami postępowania w zaburzeniach laktacji.
4. Podejmowanie działań leczniczych adekwatnie do kompetencji wynikających z posiadanego zawodu (stosowanie leków, wykonywanie drobnych zabiegów, badań diagnostycznych i in.).

KODEKS ETYCZNY I ZAWODOWY CDL

Doradcy CDL mają obowiązek przestrzegania Kodeksu, co stanowi gwarancję wysokiej jakości świadczonych przez nich usług. W przypadku naruszenia zasad Kodeksu, doradca może utracić prawo posługiwania się tytułem CDL. Kodeks etyczny i zawodowy CDL <https://cnol.kobiety.med.pl/pl/doradcy-cdl/certyfikat-doradcy-cdl/kodeks-etyczny-cdl/>

Kodeks Etyczny i Zawodowy stanowi podstawową wykładnię zasad etycznych i czynności zawodowych podejmowanych przez Certyfikowanych Doradców Laktacyjnych (doradców CDL). Zawarte w nim zasady określają obowiązki doradców CDL wobec ich pacjentów (matek, dzieci, rodzin), społeczności lokalnej oraz środowiska zawodowego.

Certyfikowany Doradca Laktacyjny:

1. **Wykorzystuje** wiedzę i umiejętności uzyskane w przebiegu kształcenia podyplomowego Centrum Nauki o Laktacji (CNoL) zgodnie z ich przeznaczeniem, czyli w celu udzielania pomocy oraz wsparcia matkom i ich rodzinom podczas karmienia piersią i rozwiązywania problemów laktacyjnych oraz w celu promowania w społeczeństwie karmienia piersią jako najlepszego sposobu żywienia niemowląt i małych dzieci.
2. **Prowadzi** profilaktykę i edukację zdrowotną zgodnie z *Wykazem Kompetencji i Umiejętności Certyfikowanego Doradcy Laktacyjnego*, w zakresie odpowiadającym posiadanemu wykształceniu zawodowemu. Doradca CDL zna granice swoich kompetencji i nie podejmuje się zadań, które mogą je przekraczać.
3. **Jest zobowiązany** informować pracodawcę oraz pacjentów o posiadanych kwalifikacjach zawodowych i doświadczeniu w pracy z matkami. Czytelna informacja zawierająca numer i termin ważności certyfikatu CDL powinna być umieszczona w miejscu łatwo dostępnym dla wszystkich zainteresowanych.
4. **Wykonuje** swoje czynności zawodowe najlepiej jak potrafi, bez względu na pozycję społeczną, sytuację materialną, poglądy polityczne, światopogląd i system wartości, rasę, narodowość, wiek i orientację seksualną osób, którym udziela pomocy.
5. **Buduje** prestiż certyfikatu i wykazuje stałą troskę o poziom oferowanych usług. Jest zobowiązany dbać o rozwój zawodowy poprzez aktualizowanie wiedzy i nabywanie nowych

umiejętności pomocnych w pracy z pacjentami. Jego poglądy i umiejętności powinny odzwierciedlać aktualny stan wiedzy z zakresu laktacji i dziedzin pokrewnych w oparciu o aktualne badania, protokoły postępowania i stanowiska towarzystw naukowych.

6. **Udziela** rzetelnej informacji w taki sposób, aby umożliwić matce i jej rodzinie dokonania wyboru poinformowanego dotyczącego rozwiązania danej sytuacji klinicznej.
7. **Szanuje** decyzje matki dotyczące zdrowia, sposobu żywienia oraz opieki nad dzieckiem.
8. **Potrafi** zareagować w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia pacjenta. Nie zostawia rodziny bez pomocy, w odpowiednim momencie kieruje matkę lub dziecko do specjalisty, szpitala lub innych instytucji.
9. **Przestrzega** tajemnicy zawodowej, z wyjątkiem sytuacji wystąpienia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka, matki lub osób trzecich.
10. **Chroni** dane osobowe, prawo autorskie do wizerunku pacjentów zgodnie z obowiązującym prawem. Wykorzystuje dane lub wizerunek pacjenta tylko na podstawie pisemnej zgody.
11. **Respektuje** obowiązujące w Polsce ustawy i rozporządzenia dotyczące opieki zdrowotnej i wykonywania zawodu, także środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środków farmaceutycznych. Nie odradza szczepień profilaktycznych. Nie reklamuje i nie prowadzi sprzedaży preparatów do początkowego żywienia niemowląt. Nie rozpowszechnia środków szkodliwych dla zdrowia.
12. **Kieruje się** wysokimi standardami moralnymi i pozostaje wolny od wszelkiego typu konfliktu interesów.

Certyfikowani Doradcy Laktacyjni:

13. **Są koleżeńscy i życzliwi wobec siebie.** Dobre relacje między doradcami CDL wynikają ze wspólnego celu, jakim jest promowanie karmienia piersią oraz niesienie pomocy laktacyjnej matkom i ich rodzinom.
14. **Szanują się i wspierają nawzajem.** Poszanowanie poglądów, stylu pracy, dorobku zawodowego, praw autorskich pomiędzy doradcami CDL oraz okazywanie sobie szacunku i wsparcia umacnia środowisko i tworzy klimat wzajemnego zaufania.
15. **Dbają o przestrzeganie kodeksu.** Stwierdzając postępowanie nieetyczne innego doradcy CDL, podejmują rozmowę lub działanie mające na celu zaniechanie nieetycznych praktyk. Jeśli interwencja nie przynosi rezultatu zgłaszają fakt do CNoL.